

Panun rakinoita

Ne Haapaveden hiihtoperinteet!

Haapaveden Hiihtäjät seuran purkamisen ja hiihtomuseoajatuksen virittämisen tunnelmissa selailin kesäkuuman vilvokkeeksi sivukaupalla H. V. Claudelinin sekä lennokasta että asiallista historiaa "Oulun Hiihto" ja totesin aivan yllättäen, että Haapavesi tosiaan kuin maasta polkien on kasvattanut mestarihiihtäjäpolven toisensa jälkeen. Totisesti tämä todistaa, mikä merkitys huippu-urheilijoilla on innostuksen herättäjinä.

Samalla kuin Oulun Hiihto alkaa Haapavedenkin hiihto julkisuuteen. 1889 voittaa Aappo Luomajoki ensimmäisen Oulun kilpailun ja Juhó Robert Ritola on toisena. Tulosluettelon merkinnät "44 v., mökinm., Haapavesi, 100:—" ja "17 v., tal.poika, Haapavesi, 60:—" kertovat meille tuon ihmeellisen tosiseikan, että "yli-ikä mies", nykyimmaapua noudattaen, voitti kilvoittelun ja että poikanen, alaikäinen, oli toisena. Urheilussa heitetään aina joskus voittia!

1890 Luomajoki jäi toiseksi taas Ritola kannoillaan — muistettakoon, että silloin hiihdettiin tasamaata ja sananmukaisesti kannoilla. —91 voittaa jälleen Luomajoki, Ritola on

kolmas, mutta innostus on jo levinnyt: Heikki Erkkilä on viides ja Matti Viitanen 12:s. Seuraavana vuonna Erkkilä jo yllättäen voittaa itse Luomajoen, mutta kumpikaan ei yllä kilpailun voittopalkintoon (sijoitukset 2:nen ja 4:s). 1893 on vihdoin Ritolan, tosin siis nytkin vasta juuri täysikäisen, vuoro. Viitäkymmentään lähentelevä Luomajoki on jo jäänyt pois lähtöriveistä. Ritola voittaa muuten mainittuna vuonna sekä 30 km että 50 km, Esko Kärenojan ollessa edellisellä 3:ntenä, Edv. Kääriän 4:ntenä ja Erkkilän sijoituessa pitemälläkin matkalla samoin. —94 voittaa vuorostaan Kääriä 30 km, ja Käräjäoja on toinen 50:llä, —95 uudistaa Kääriä voittonsa, ja Ritola vie 60 km, —97 uusi mies, Matti Mäkikangas on vuorossa 30:llä, ja Ritola voittaa taas 60 km.

Lähimmän kymmenen vuoden aikana esiintyvät uudet nimet Niku, Antti Ahola, Juhó Anttila ja —07 Matti Koskenkorva, joka voittaa 30 km. Jälleen uusi mies, Heikki Nurkka voittaa 20 km. Vuosi 1908 on mielenkiintoinen ammattilais- ja amatöörijakoineen. Ammatti laisten 30 km voittaa Koskenkorvan Matti ja 60 km Eino Björn, amatöörien vastaavat matkat

Vihtori Koskenkorva ja — Ritola. Millä perusteella jo lukemattomia rahapalkitnoja saanut Ritola hyväksyttiin amatööriksi ja millä perusteella vain kertaalleen esiintynyt Matti näinollen ammattilaiseksi, olisi mielenkiintoista tietää!

Vuosi —09 on taas mielenkiintoinen sikäli, että silloin luultavasti ensimmäisen kerran esiintyy käsite "matkaraha", joka sittemmin niin valitettavan yleisesti on aiheuttanut kiistakaksymyksiä urheilussa ja urheilupolitiikassa. Matti voittaa nyt 30 km, samoin v. —11. 1913 voittaa hän 60 km, 1916 on sitten Nikun vuoro. Silloin ja —19 voittaa hän 30 km. 1920 on jo Taavi Kujala pinnalla, ja seuraavana vuonna hän voittaa. Mutta 1923 ja —25 on taas Niku esillä, Koskenkorvan voittaessa välivuonna yli 35-vuotiaitten sarjan. —28 voittaa Vanhatalo, —31 Laitala, mutta Laitalan siirryttyä Oulun seuduille jääkin vihdoin Haapavesi perinteenvaalijatta siihen saakka, kunnes sotien aikana Rytkyt pääsevät pinnalle, ja nyt Sauli Rytky nuorekkaine seuratovereineen taas on ottanut, ainakin omissa piirissä, ohjakset käsiin.

Onpa siinä haapavetisiä kerraksi! Ja mitä kaikkea ovat näistä miehistä parhaat lisäksi aikaansaaneet Helsingissä, Holmenkollenilla, Tukholmassa, Salpausselällä ja muualla maailmassa!

Entäs sitten, museota ajatellen, haapavetisen suksen, pohjoismaiden kuulun, tarina!